

7th International Congress on
CIVIL ENGINEERING,
ARCHITECTURE and
URBAN DEVELOPMENT

Tehran-IRAN
07-09 December 2021

CERTIFICATE

Verification Code : FA-P-239
System Address: www.7icsau.com

گواهینامه پذیرش، چاپ و ارائه مقاله

سرکار خانم / جناب آقای گلاره عبدل زاده، زهرا طباطبایی میر حسینی، دیمه ضعیف، حامد کامل نیا

بدینوسیله گواهی می گردد مقاله جنابعالی تحت عنوان:

نمود زمینه گرایی در ضوابط طراحی ساختمان های بلند مرتبه

با توجه به نظر کمیته داوری هفتمین کنگره سالانه بین المللی عمران، معماری و توسعه شهری جهت چاپ در مجموعه مقالات کنگره مورد پذیرش قرار گرفته و در این کنگره که در تاریخ ۱۶ الی ۱۸ آذر ماه ۱۴۰۰ با مجوز رسمی برگزاری از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به شماره ۷۲۶۴۰۳۸ در تهران برگزار شد ارائه گردیده است. موفقیت روزافزون شما را در عرصه های دانش و پژوهش از درگاه احدیت مسئلت می نمایم.

با تقدیم احترام
مهندس فرهاد علیزاده افشار
دبیر کنگره

با تقدیم احترام
دکتر افرام کیوانی
دبیر علمی کنگره

www.7icsau.com

@icsauir

Without hologram and relief stamp is invalid

نمود زمینه گرایی در ضوابط طراحی ساختمان های بلند مرتبه

گلاره عبدل زاده^{۱*}، زهرا طباطبایی میر حسینی^۲، دیمه ضعیف^۳، حامد کاملنیا^۴

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری، گرایش مهندسی معماری، دانشگاه فردوسی مشهد،

gelareh.abdolzadeh@mail.um.ac.ir

۲- دانش اموز مهندسی معماری، دانشگاه شهید باهنر کرمان، z.tabatabaeimirhosseini@gmail.com

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، گرایش مهندسی معماری، دانشگاه فردوسی مشهد، dima.daif@mail.um.ac.ir

۴- دکتری معماری، دانشیار دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه فردوسی مشهد، kamelnia@um.ac.ir

چکیده

امروزه پیشرفت صنعتی، ازدیاد جمعیت، شیوه های معماری نوین و مفهوم توسعه عمودی، نیروهایی هستند که سیر تحول ساختمان های بلندمرتبه به اشکال امروزی را تحت تأثیر قرار می دهند. در ایران نیز، همگام با روند رشد شهرنشینی فزاینده، سیاست تولید انبوه در قالب ساختمان های بلند مرتبه به عنوان یکی از راه های پاسخ به سرعت گسترش یافته است. اما اصول و معیارهای مربوط به کیفیت محیط و ارتباط این کیفیت با زمینه های فرهنگی، تاریخی و اجتماعی آن در طراحی ساختمان های بلند مرتبه نادیده گرفته می شود، این امر موجب شکل گیری توده های حجیم، بی روح و فاقد ارتباط با زمینه شده است که فاقد ارتباط پایدار با کاربران است. از این رو، نه تنها پاسخگوی کاربری اصلی خود نبوده بلکه نتوانسته در مقام یک جز شهر ارزشی افزوده داشته باشد. امروزه مابین فعالیت های متعدد در طراحی پژوهی معماری، ضوابط طراحی ساختمان های بلند برای شهر های مختلف در داخل و نیز خارج کشور دستورالعمل های لازمی جهت طراحی و ساخت ساختمان های بلند تبیین می کنند که کمابیش یکی از مهمترین مسائلی را که مورد توجه قرار می دهند توجه به زمینه است. برای ارتقاء کیفیت کاربری های مختلف در ساختمان های بلندمرتبه لازم است طراحان معماری و شهری نوجه ویژه ای به زمینه هنگام تدوین ضوابط بلند مرتبه سازی داشته باشند و زمینه را از مقولات مهم به هنگام طراحی به شمار آورند. هدف از این نوشتار بررسی میزان تاثیر پذیری ضوابط طراحی ساختمان های بلند شهر های جهان و ایران از زمینه گرایی می باشد. بنابراین ضوابط بلندمرتبه سازی شهر تورنتو در کانادا، ضوابط CTUBH آمریکا و همچنین شهر های تهران و مشهد مورد بررسی تطبیقی قرار گرفته اند و روش تحقیق تحلیل محتوا در جهت شناخت متغییر های تاثیر پذیرفته و نیز رابطه آن ها با مسئله پژوهش می باشد.

واژه های کلیدی: زمینه گرایی، ساختمان بلند مرتبه، ضوابط بلندمرتبه سازی، ضوابط بلندمرتبه سازی ایران.

۱- مقدمه

از ابتدای زندگی بشر مسئله سرپناه مهمترین مسائل زندگی وی بوده است. ارتباط میان فرم، فضا و فعالیت، معرف چگونگی شخصیت شهر و کیفیت زندگی است؛ تحلیل آن در قالب زمان و بستر بومی مفهوم پیدا می کند. با نگاهی به ساختمان های بلند مرتبه امروزی در می یابیم که بدون توجه به ابتدایی ترین ملاحظات آسایشی و فرهنگی: یعنی اقلیم و جغرافیای محل، اعتقادات و سنن مردم، به واسطه عواملی چون بالا رفتن سرعت دگرگونی تصویر ذهنی افراد و افزایش عوامل دخیل بر آن، در پی هجوم همه جانبه اطلاعات، تحول و ارتباطات و آگاهی از دیگر مکان ها و همچنین شتاب گرفتن تغییرات عینی فضاهای شهری در اثر دگرگونی هایی چون ورود خودرو، پیشرفت تکنولوژی و الگوبرداری کورکورانه از تئوری های وارداتی ساخت و ساز و تنظیم توده و فضا، شبکه شطرنجی با ضوابط یکسان اجرا می شود. عدم پاسخ دهی فضا به کاربر سبب استقبال کمتر از آن در مقیاس های خرد و کلان شده و نه تنها عمر مفید بنا را کاهش خواهد داد بلکه موجب خسارت های اقتصادی و روحی و روانی برای کاربران و مالکان خواهد شد.

به گفته ماریا بوتاه هر اثر معماری دارای محیط ویژه مربوط به خود است، به بیانی ساده تر پیرامون این محیط ویژه را می توان بستر ساختمان نامید. ارتباط بین معماری و بستر آن ارتباطی نقش گرفته از یک تأثیرپذیری متقابل است. می توان گفت که این بستر و معماری آن در تماس دوجانبه و همیشگی هستند و همواره باهم در ارتباط اند [۱]. متن یا بنای معماری زمانی بنای معماری شمرده می شود که داستان خود را بازگو کند، سرسپردگی به زمینه ناشی از تعامل با آن نمی باشد بلکه ناشی از ضعف موجود در بنا است و اگر ارتباطی واقعی و نه صوری و کاذب (مثلاً فقط رنگ ظاهری مصالح) برقرار نماید می تواند بسیار سازنده باشد. توجه به سایت اعم از توجه به فرم های موجود در سایت، توجه به احجام، رنگ و بافت و جنس مصالح، خط آسمان و روابط فضایی موجود در سایت طراحی، همگی از عناصر اساسی معماری زمینه گرا هستند، لزوم توجه به ویژگی های فرهنگی- اجتماعی هر بوم نیز از خصلت های اساسی معماری زمینه گرا می باشد، معماری زمینه گرا بر زمین مداری و پیوند محیط با فضا تاکید دارد و با درک پیام بستر خود شکل می گیرد و در واقع پیامی را که بستر معماری به او انتقال داده به عینیت رسانده و طراحی می کند، در نتیجه ساختمان جزئی کوچک از طبیعت پیرامونی خواهد بود. در این نوع معماری هر بنایی بر اساس زمینه های فرهنگی، اجتماعی، تاریخی و کالبدی، اقلیمی و شرایط خاص آن سایت و ساختمان طراحی و اجرا می گردد و ساختمان عضو همخوان با اکولوژی و عنصری هماهنگ در بستر خود و در نهایت در بستر محیط زیست خواهد بود. شاخص های روابط اجتماعی انسان ها با یکدیگر حکایت از آن دارد که با وسعت ارتباطات و بهره گیری از فرهنگ های گوناگون نه تنها معماری ضعیف نمی گردد بلکه تقویت نیز می شود؛ مشروط به اینکه معماری زمینه گرا توانایی تطبیق با شرایط نو و دگرگونی های اجتماعی را داشته باشد، زیرا در این صورت است که می تواند پا به پای نیازهای انسانی پیش رود و محیطی متسلسل و همگن را به ارمغان آورد. بنابراین برای بررسی هر نوع معماری، شناخت محیط و عوامل مولد آن اهمیت زیادی دارد.

طی یک دهه اخیر، برخی شرایط جامعه از جمله، وجود محدودیت سطوح قابل ساخت و ساز، حداکثر استفاده از امکانات شهری، بالا رفتن قیمت زمین، افزایش تقاضا برای نقاط خاصی از شهر، نوآوری های فنی و همچنین گسترش شهری، زمینه ساز رشد شهر در ارتفاع و بلندمرتبه سازی به صورت ساختمان های چند کاربری، به صورت تجملی و بدون توجه به زمینه در ایران شده است. به طوری که آثار منفی ناشی از آن، در شهروندان کلان شهرها مشاهده می شود. کیفیت محیط زندگی نه تنها به حوزه برآورده سازی نیازهای مادی انسانی توجه دارد، بلکه تامین و ارتقا میزان سازگاری با زمینه را نیز باید در نظر داشته باشد. لذا ضرورت طراحی و احداث ساختمان های بلندمرتبه با کیفیت مطلوب و همچنین شناخت محیط و معماری تنها با درک فعالیت های انسان در دنیای پیرامونش امکان پذیر است. روابط فرهنگی و اجتماعی و سیستم اقتصادی یک شهر تا حدود زیادی می تواند در تعریف زمینه موثر باشد. امروزه تقریباً هر کسی که در ساختمان های بی هویت زندگی می کند به طور

غریزی فقدان چیزی را در زندگی خود احساس می کند که وابسته به نیاز های روانی وجود خویش است. این مساله در طولانی مدت منجر به از هم گسیختگی روانی و تنزل کیفیت زندگی ساکنین می شود. با رعایت اصول و معیارهای حاصل از پژوهش های بنیادی و کاربردی در زمینه طراحی معماری، سازه و شهرسازی می توان امکان استفاده مناسب و مطلوب از بناهای بلند را ایجاد نمود.

در این گفتار با توجه به مشکلات و مسائل ناشی از احداث ساختمان های بلندمرتبه در شهرها، لزوم توجه جدی به تدوین ضوابط و دستورالعمل های کمی و کیفی مرتبط با زمینه گرای برای کنترل و ارتقاء کیفیت محیط شهری در جوار ساختمان های بلندمرتبه بیش از پیش حس می شود [۲]. در این راستا با توجه به خلاء نسبی علمی و تحقیقاتی در مقایسه با نمونه ضوابط بلندمرتبه سازی نسبتاً موفق و در دسترس، به ارزیابی ضوابط بلندمرتبه سازی در شهر های تورنتو (بزرگترین و پرجمعیت ترین و موفق ترین قدرت اقتصادی کانادا) و ضوابط بلند مرتبه سازی کشور آمریکا و شهرهای تهران و مشهد پرداخته می شود.

۲- پرسش های تحقیق

- میزان استفاده از واژه "زمینه" یا "CONTEXT" در ضوابط طراحی ساختمان های بلند ایران و جهان.
- میزان تطابق مؤلفه های متفاوت ضوابط طراحی ساختمان های بلند مرتبه ایران و جهان با ابعاد گوناگون زمینه گرای.

۳- پیشینه تحقیق

با توجه به توسعه ساختمان های بلند در عصر حاضر لزوم تدوین ضوابط طراحی متأثر از زمینه گرای برای ارائه به طراحان احساس می شود. در پژوهش های پیشین سعی بر تحلیل ضوابط طراحی ساختمان های بلند مرتبه برای بکارگیری در ایران شده است. اما در هیچ یک از آن ها به مسئله ضوابط از منظر زمینه گرای پرداخته نشده است. لذا نوشتار حاضر ابتدا در پی بررسی ماهیت ساختمان های بلند و زمینه گرای و درک ارتباط بین آن ها می باشد. و سپس با مقایسه ضوابط ایران و جهان میزان تأثیر زمینه گرای در هر یک سنجیده می شود.

۴- روش تحقیق

پژوهش حاضر با روش تحلیل محتوا صورت گرفته است. ضوابط منتخب از شهر های ایران و جهان به لحاظ استفاده مستقیم از واژه "زمینه" یا "CONTEXT" بررسی شده و میزان تطابق مؤلفه های متفاوت ذکر شده در آن ها با ابعاد گوناگون زمینه گرای سنجیده شده و نتایج آن در قالب نمودار ها و جداول ارائه شده است.

۵- ساختمان های بلند مرتبه

بلندمرتبه سازی در جهان پدیده ایست که از اواخر قرن ۱۹ و در اوایل قرن ۲۰ چهره خود را به ثبت رسانید و نخستین گام ها در تولید آسمان خراش ها از حدود سال ۱۸۸۰ تا ۱۹۰۰ در شیکاگو برداشته شده [۲]. در حال حاضر مسائلی از قبیل جمعیت، نیاز اسکان بیشتر مردم، ضرورت استفاده بیشتر از زمین در مراکز پرتراکم شهر ها، ضرورت بازسازی و نوسازی در مناطق شهری، تقاضای مردم برای سکونت و یا کار در مراکز شهرها و ضرورت کاهش هزینه های ناشی از گسترش افقی شهر ها جز عواملی بوده است که ساخت ساختمان های بلند را به عنوان یک ضرورت در شهر های بزرگ مطرح نموده است. وقوع انقلاب صنعتی در اروپا و تحولات که در پی آن در قرون ۱۸ و ۱۹ میلادی حادث گردید تغییرات اساسی در روش زندگی مردم را به دنبال داشت و متعاقباً وقوع اختراعات و اکتشافات متعدد ر روند را سرعت بیشتری بخشید [۳]. ساختمان های بلند می توانند در شرایط مناسب جوابگوی نیاز ها و ضرورت های محیط باشند. ساختمان های بلند مرتبه علاوه بر استفاده برای هر یک از کاربری های مسکونی، تجاری و اداری می توانند به صورت مناسبی برای عملکرد های تلفیقی نیز مورد استفاده قرار گیرند و

از آن ها برای مرکزیت بخشیدن به فعالیت های مرتبط با یکدیگر استفاده نمود [۴]. ساختمان های بلند در شهر های امروزی دارای تاثیرات عمده ای هستند. یکی از مهمترین این نقش ها به دلیل مقیاس خاص این نوع ساختمان ها می باشد. اما بر خلاف تاثیر مهمی که این ساختمان ها در شهر ها دارند، همواره خلا تاثیر آن ها بر منظر شهری احساس می شود [۵].

تعاریف مختلفی از بلند مرتبه سازی و ساختمان های بلند وجود دارد. در ضوابط طراحی ساختمان های بلند شهر تورنتو ساختمان های بلند عموماً به ساختمان هایی اطلاق می شود که ارتفاع آن ها از عرض خیابان مجاور سمت راست بیشتر باشد و یا اگر ساختمان در یک تقاطع قرار دارد از عرض دو خیابان بیشتر باشد. تفاوت در ارتفاع و طراحی ساختمان های بلند در پاسخ به زمینه و کاربری ساختمان می باشد [۶]. در ایران طبق نشریه ۱۱۲ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور (دستور العمل اجرایی محافظت ساختمان در برابر آتش سوزی) تعریف ساختمان بلند به این نحو مطرح می شود که هر بنایی که ارتفاع آن فاصله قائم بین تراز کف بالاترین طبقه قابل تصرف تا تراز پایینترین سطح قابل دسترسی برای ماشین های آتش نشانی از ۲۳ متر بیشتر باشد، ساختمان بلند محسوب می شود. تعریف دیگر بدین صورت مطرح می شود که حداکثر ارتفاع ساختمان بلند به صورتی باشد که مردم به راحتی بتوانند از آن بالا بروند و در این صورت نیاز به آسانسور وجود دارد که با توجه به ضوابط شهرداری در ایران ساختمان های ۵ طبقه و بلندتر ملزم به نصب آسانسور می باشند. با توجه به این نظریه ساختمان های ۵ طبقه و بلندتر بلند مرتبه محسوب می شوند. از دیدگاه مهندسیین ساختمان هنگامی می توان بنا را بلندمرتبه نامید که ارتفاع آن باعث شود نیروهای جانبی ناشی از زلزله و باد بر طراحی آن تأثیر قابل توجهی بگذارد و بر این مبنا ساختمان های بیشتر از ۱۰ طبقه بلند مرتبه محسوب می شوند. همچنین ساختمان های بالاتر از ۳۲ متر از نظر مهندسی نیز سازه ای بلند مرتبه محسوب می شوند که نسبت ارتفاع به قطر آن ها حداقل ۱۴/۳ [۴]. ساختمان بلند مرتبه در ایران بر اساس ضوابط و مقررات شورای عالی معماری و شهر سازی ایران مصوب سال ۱۳۷۷ به ساختمان بلند تر از ۶ طبقه گفته شده، اما این تعریف بر اساس طرح جامع تهران، مصوب سال ۱۳۸۶ به ساختمان بالای ۱۲ طبقه اطلاق شده است [۲]. ساختمان هایی با ارتفاع ۲۷ متر و بیشتر یا ساختمانی که تعداد طبقات آن با احتساب همکف، ۸ طبقه و بیشتر باشد یا ارتفاع بالاترین کف طبقه قابل بهره برداری آن بیش از ۲۳ متر از تراز متوسط زمین باشد، مشمول این مصوبه می باشند. در شهرهای دارای طرح جامع معتبر (مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران چنانچه آستانه دیگری برای تعیین ارتفاع ساختمان بلند تعریف شده باشد، همان ارتفاع با رعایت سایر ضوابط این مصوبه ملاک عمل خواهد بود. [۷].

۶-زمینه گرایی در ساختمان های بلند مرتبه

زمینه گرایی از جمله واژه هایی است که برای نخستین بار در غرب تفسیر شده است. کلمه context کلمه ایست که قبل یا بعد یک کلمه یا جمله ای دیگر می آید. متن، محتوای متن و فحوا کلام [۸] و همچنین به معنا، مفاد و مفهوم نیز اطلاق می شود (فرهنگ آریانپور). بنابراین باید ریشه ی آن را در زبان جست. کانتکست از واژه ی لاتین contextus ریشه گرفته که اشاره به ارتباط میان کلمات دارد. فعل آن contexere است که به معنای در هم بافتن است. واژه زمینه گرایی به معنای مجموعه ای از موقعیت ها و حقایق می باشد که شرایطی را پوشش میدهد و همچنین به این معناست که چه زمانی چیزی اتفاق افتاده است و به درک ما از آن کمک می کند. مراد از زمینه همان متن بستر و محیطی است که معماری در آن خلق می شود و محتوا و شکل را در بر می گیرد. هر پدیده در محیط پیرامون خود تاثیر می گذارد و از آن تاثیر می گیرد. بنابراین هر دو در تعامل با یکدیگر هستند [۹]. چالش برخورد یک اثر جدید با زمینه از دهه ۷۰ میلادی به یکی از دغدغه های اصلی طراحان شهری و معماران تبدیل شده است [۱۰]. مبدا شکل گیری آن را می توان جهان مغرب دانست و این دیدگاه را در سبک پست مدرن طبقه بندی کرد [۱۱].

همانطور که ذکر شد تعاریف مختلفی از بلند مرتبه و ساختمان های بلند وجود دارد. اما مشکل اساسی تعریف ساختمان های بلند مرتبه از بعد منظر شهری این است که این تعریف از انعطاف لازم برخوردار نیست. زیرا ساختمان بلند دارای یک مفهوم نسبی است که باید علاوه بر ارتفاع آن، به موارد دیگری نیز توجه شود. به همین دلیل، تعریف ساختمان های بلند در

رابطه با مسائل شهری می تواند ترکیبی از متغیرهای کمی و کیفی باشد. به طور مثال در برخی مناطق انگلستان، ساختمان های بلند بر اساس ارتفاع، تأثیرگذاری بر محیط اطراف یا تأثیر عمده بر خط آسمان تعریف می شود. [۱۲]. اولین ملاحظه برای ایجاد حس مکان در ساختمان های بلند، ارزیابی تأثیر زمینه فیزیکی در محدوده مقیاس ها است. ضروری ترین و مشخص ترین تأثیرات شامل شکل سایت، دسترسی ها به آن، مقررات منطقه بندی مرتبط، رابطه با بافت اطراف، دید از ساختمان به محیط و بالعکس می باشد [۱۳].

ضوابط مدون در راستای طراحی ساختمان های بلند برای شهر های ایران و جهان کمابیش متأثر از زمینه می باشند و تأکید بر اهمیت توجه به زمینه دارند. در برخی از ضوابط موجود برای بلند مرتبه سازی صراحتاً از واژه "زمینه" و یا "context" استفاده شده است ولی در برخی دیگر مستقیماً این واژه ها به کار برده نشده اما تأکید بر لزوم توجه به برخی مقولات مانند سایت و غیره ... بر توجه این دسته از ضوابط طراحی به پرداختن به زمینه و مد نظر قرار دادن آن می باشد.

۶-۱- ابعاد زمینه گرایی در ساختمان های بلند مرتبه

زمینه، متن و محیطی است که معماری در آن اتفاق می افتد و محتوا و فرم را پوشش می دهد. زمینه گرایی یکی از رویکردهای معماری و فرهنگی می باشد که با فرهنگ و زمینه فرهنگی در ارتباط است و بر اقلیم خاص منطقه تأکید دارد. زمینه گرایی زمینه را به عنوان رویدادی تاریخی در نظر دارد که اجزای شهر در آن شناخته، مورد بحث واقع شده و ساخته می شوند. این دیدگاه به جنبه های فیزیکی می پردازد و در آن اجزای گذشته شهر به صورتی فیزیکی در شهر معاصر حاضر هستند و به طراح کمک می کنند که ویژگی های مکان را بشناسد و در بخشی از فرآیند طراحی آن ها را لحاظ کند. معماری زمینه گرا بر جهت گیری زمین، پیوند با محیط، فضا و شکل تأکید دارد و ساختمان را به بخش کوچکی از محیط اطراف پیوند می دهد. هدف معماری زمینه گرا خلق دیدی بصری، ادغام و تعادل میان معماری و زمینه شهری است و موجب آشنایی با روش های ساخت ارتباطی هماهنگ بین بنا و محیط مصنوعی و طبیعی است. زمینه شامل زمینه فیزیکی، تاریخی، فرهنگی، اجتماعی و انسان گرایی است. زمینه گرایی اقلیمی برای برای دست یافتن به معماری پایدار است و از منابع طبیعی در محیط بهره می برد.

صاحب نظران ابعاد گوناگونی را برای زمینه گرایی مطرح کرده اند. با توجه به محتوای نوشتار حاضر ابعاد زمینه گرایی مناسب جهت بررسی تطابق ضوابط طراحی ساختمان های بلند مرتبه با زمینه گرایی به شرح زیر می باشد:

۶-۱-۱- بعد فرهنگی-اجتماعی

گروتر فرهنگ را بازتاب سیستم ارزشی یک نظام اجتماعی می داند [۱]. به طور کلی راپاپورت فرهنگ را عنوانی برای بسیاری از چیزهایی که مردم باور دارند و انجام می دهند، می داند و معتقد است که فرهنگ انسان را شخصیت شناسی می کند، او را توصیف می کند و مردم را برطبق زبان و مذهب و ... تقسیم می نماید. به گفته وی ویژگی های مهم مردم به فرهنگ وابسته است [۱۴].

اساس نظریه مکان درک خصوصیات انسانی و فرهنگی فضای کالبدی است. فضا به لحاظ کالبدی زمینی خالی است اما دارای محدوده و هدف است که اشیا را به هم پیوند می دهد. وقتی فضا محتوای فرهنگی می یابد "مکان" نامیده می شود. ویژگی های مکان هم اشیایی را که دارای شکل، بافت و رنگ است و هم روابط فرهنگی را که بر اثر مرور زمان ایجاد می شوند را در بر می گیرد. علاقه به ارزش های مکانی و محلی منجر به حفظ تفاوت و ویژگی های واحد هر فرهنگ می شود که نمود آن در معماری زمینه گراست [۱۵]. راپاپورت تأکید می کند که شکل، در زمینه های فرهنگی معنا می یابد و بر این اساس، نوعی کنش متقابل میان انسان و محیط را پیشنهاد می دهد که در طراحی معماری زمینه گرا و به ویژه در ساخت مسکن، باید به آن توجه شود. هدف از معماری زمینه گرا، برقراری تعامل بین محیط و انسان است و فرهنگ، برآیند این تعامل است [۱۶].

هیلبیر و هسن در مطالعه شکل شهر در جستجوی یافتن نظریه ای هستند که ثابت کند نظم کالبدی برای اهداف اجتماعی پدید آمده است. به عبارت دیگر در این دیدگاه فضا به عنوان فرافکنی ظاهری از فرآیند های ذهنی و اجتماعی تلقی می شود [۱۷].

۶-۱-۲- بعد تاریخی

تاریخ گرایان بر این عقیده اند که گذشته برای شهرسازی محیط درس های عینی دارد. " تاریخ اجازه انقطاع نمی دهد. بنابراین هر آن چه در شهر انجام می شود باید به لحاظ شکلی پاسخی به شرایط موجود باشد. " [۱۷]. زمینه تاریخی به میزان نظم و رابطه اجزای شهر در طول زمان گفته می شود. تاریخ یاد آور ماست و بر احساس ما تاثیر می گذارد [۱۸]. بسیاری از معماران معاصر علاقمند به حفظ ارزش های موجود در بخش های تاریخی شهر و کاربرد آن در طرح های جدید خود بوده اند [۱۹]. از نظر محققان زمینه گرایی در مکانی تجلی می یابد که ویژگی های فضایی و تاریخی آن حفظ شده و ارتباط میان عناصر ساختمان انعکاس یابد [۲۰].

۶-۱-۳- بعد محیطی-کالبدی

طراحی زمینه گرا با درک از محیط اطراف آغاز می شود، اگر افراد به امکانات محیطی که در آن زندگی می کنند آگاه باشند می توانند از آسیب زدن به آن جلوگیری نمایند [۱۷]. لذا محیط یکی از مهم ترین فاکتور های شناخت زمینه می باشد. محیط در معنای کمی خود به متابولیسیم های پویا مانند آب و هوا و نور روز و غیره ... اطلاق می شود [۲۱]. در این جا مراد از محیط هر آنچه که در اطراف یک اثر آن را در برمیگرد اعم از محیط شهری، خیابان ها و غیره نیز می باشد. معماری زمینه گرا باید قادر به فهم ویژگی های مکان باشد و آن را به بخشی از فرآیند طراحی تبدیل کند. زمینه گرایان معتقدند که اجزای شهر زیر پوشش نیروها یا ویژگی های درونی خود نیست بلکه به محیط و مجموعه پیرامون آن وابسته است [۲۲]. معماری زمینه گرا بر توجه به ارتباط با محیط اطراف تأکید دارد. بنابراین باید محیطی که شیء طراحی در آن قرار دارد، مانند زمین، شهر، منطقه و... به عنوان یک ابزار طراحی مدنظر قرار گیرد [۲۳].

در زمینه گرایی کالبدی اجزا شکل شهر به تنهایی ارزیابی و مطالعه نمی شود و طراح رابطه متقابل آن را با سایر عناصر موجود در زمینه ملحوظ می داند زیرا معتقد است شکل و فرم بنا ها بر اشکال مجاور نزدیک آن ها تأثیر می گذارد [۱۷]. زمینه گرایی پیوند میان معماری و شهرسازی در زمینه ای معین است. زمینه کالبدی عناصری چون فرم و شکل، مقیاس، تناسب، جزئیات مصالح، بافت، رنگ ها، هندسه، دسترسی ها، جهت گیری، چشم اندازها و پرسپکتیو، توپوگرافی محل، وضعیت پوشش گیاهی، بافت شهری شامل میزان تراکم بناها، خیابان ها و پیاده روها و نسبت آن ها با یکدیگر، پیوند بناهای قدیمی و جدید، خط آسمان، خط زمین و نوع اتصال به زمین و بسیاری از این مسائل را دربرمی گیرد [۱۸].

۶-۱-۴- بعد اقلیمی

توجه به اقلیم زمینه و فاکتور های اقلیمی که در آن معماری می کنیم می تواند سکوی پرشی برای پرواز به سوی معماری پایدار باشد. کلیه عناصر و جزئیات طراحی شهری به نوعی تحت تأثیر عوامل طبیعی، جغرافیایی و محیطی که بستر و جایگاه اصلی شهر را تشکیل داده اند می باشند [۲۴]. اقلیم و بوم در طی سال های طولانی در یک زمینه مشخص می شوند. انسان همواره در طول تاریخ سعی می نماید به منظور ایجاد سر پناهی امن برای سکونت آن را با محیط پیرامون خود هماهنگ سازد. به این جهت شناختن اقلیم ضروری به نظر می رسد [۲۵]. مراد از بررسی بعد اقلیمی بررسی آفتابگیری، بهره گیری از نور روز، تأثیر باد، سایه اندازی و حفاظت آب و هوایی می باشد.

۶-۱-۵- بعد فعالیتی-عملکردی

در هر بستر و زمینه مجموعه ای از فعالیت ها و عملکرد ها صورت می گیرد، که فعالیت غالب انجام شده به آن بستر هویت مخصوص به خود را می بخشد. آنچه که واضح و مبرم است آن است که هر بنای جدیدی که در محدوده آن ساخته می شود باید با فعالیت آن بستر همسو و هم راستا باشد و موجب اختلال در عملکرد و هویت بافت مذکور نشود. در برخی بافت ها

عملکرد هایی با ارزش از یاد رفته ای نهفته است که می توان با بکارگیری این بعد از زمینه گرایی در این بافت ها این دسته از عملکرد ها را بار دیگر زنده کرد.

۷- بررسی تطبیقی میزان توجه به زمینه گرایی در ضوابط طراحی ساختمان های بلند مرتبه ایران و جهان

شهر ها و خطوط آسمان آن ها تکامل می یابند. ساختمان های بلند اگر در جای صحیحی قرار داشته باشند می توانند به زندگی شهری در جهت ثبت یاری رسانند. در بسیاری از موارد، یکی از شکست های اصلی این است که بسیاری از ساختمان های بلند با عدم تطابق یا درک زمینه ای که قرار است در آن قرار گیرند، طراحی شده اند [۲۶]. ضوابط طراحی ساختمان های بلند تعیین کننده محل مجاز قرار گیری ساختمان نمی باشد بلکه به اجرای سیاست های برنامه رسمی برای حصول اطمینان از این مسئله کمک می کند که بنا در هر نقطه ای که مجاز به ساخت است متناسب با زمینه باشد و تاثیرات محلی خود را کاهش دهد. (۶ همان) طبق مطالعات انجام شده، ضوابط طراحی معماری برای ساختمان های بلند مرتبه در جهان در برخی از کشور ها به صورت ضوابط کلی برای کشور (مانند ضوابط طراحی CTUBH و یا ضوابط مجزا برای هر شهر در کشور (مانند ضوابط طراحی ساختمان های بلند مرتبه شهرهای تورنتو، اتاوا و ... برای کشور کانادا) و یا به هر دو صورت (مانند ضوابط طراحی ساختمان های بلند مرتبه ایران و همچنین ضوابط مجزا برای هر شهر) می باشد. هر یک از ضوابط طراحی به نسبت های گوناگون مسائل متفاوتی مانند سایت، زمینه و ... را مطرح می کنند. در این نوشتار ضوابط طراحی شهر تورنتو در کانادا و ضوابط CTUBH در امریکا به عنوان ضوابط طراحی شهر های جهان و ضوابط طراحی شهر های تهران و مشهد در ایران مورد بررسی قرار گرفته اند.

۷-۱- ضوابط طراحی ساختمان های بلند در شهر های جهان

در این راستا ضوابط طراحی شهر تورنتو کانادا و همچنین ضوابط طراحی CTUBH آمریکا از دو منظر بررسی شده است:

۱. بررسی میزان استفاده از واژه "زمینه"

۲. بررسی مؤلفه های مطابق با ابعاد گوناگون زمینه گرایی که صراحتاً واژه "زمینه" در آن ها ذکر نشده است.

۷-۱-۱- ضوابط طراحی ساختمان های بلند شهر تورنتو

ضوابط طراحی ساختمان های بلند مرتبه شهر تورنتو به ۴ دسته اصلی تقسیم می شود و هریک از این دسته ها شامل زیر

گروه هایی می باشند که مجموعاً ۲۷ آیتم را برای طراحی ساختمان های بلند در نظر می گیرد. این ۴ دسته اصلی شامل:

۱-زمینه سایت ۲-سازماندهی سایت ۳-طراحی ساختمان بلند ۴-قلمرو پیاده

تقسیم می شود. مطابق آنچه ذکر شد یکی از ۴ دسته اصلی آن کاملاً به تحلیل زمینه می پردازد که خود به ۶ زیر گروه دیگر قابل تقسیم می باشد.

در جدول شماره ۱ مؤلفه های ضوابط طراحی ساختمان های بلند مطابق با زمینه گرایی و مؤلفه هایی که صراحتاً در آن ها

از واژه "زمینه" استفاده شده است، ارائه شده اند.

جدول ۱: بررسی مؤلفه های مطابق با زمین گرایی از منظر کالبدی در ضوابط طراحی ساختمان های بلند شهر تورنتو.

اقليمی	کالبدی- محيطی	فعالیتی- عملکردی	فرهنگی- اجتماعی	تاریخی	ضوابط بلند مرتبه سازی شهر تورنتو مطابق با زمینه گرایی که صریحاً واژه "زمینه" در آن ذکر شده است.
					تحليل زمينه
					تناسبات و گذار در مقياس
					نور خورشيد و ديد به آسمان
					طرح جامع برای شهرهای بزرگتر

	میراث تاریخی و مناطق حفاظت تاریخی						
	سایت ها و دید های مناسب از قلمرو عمومی						
ضوابط بلند مرتبه سازی شهر تورنتو مطابق با زمینه گرایي که صریحا واژه "زمینه" در آن ذکر نشده است.							
سازماندهی سایت	جانمایی بنا						
	خوانایی ورودی بنا						
	دسترسی						
	پیاده رو و مفصل های ارتباطی						
طراحی ساختمان های بلند	پایه بنا	ارتفاع و مقیاس					
	میانه بنا	جهتگیری بنا					
قلمرو پیاده	طراحی مسیر پیاده و لند اسکپ						
	ارتفاع تأثیر باد در پیاده و حفاظ های آب و هوایی						

براساس نمودار شماره ۱، ۲۲٪ از کل موارد به زیر گروهی تعلق دارند که صراحتا از واژه "زمینه" در آن ها استفاده شده است. و حدود ۳۰٪ از موارد به گونه ای با ابعاد گوناگون با زمینه گرایي مطابق می باشند.

نمودار ۱: بررسی درصد مؤلفه های مطابق با زمینه گرایي از منظر کالبدی در ضوابط طراحی ساختمان های بلند شهر تورنتو.

۷-۱-۲- ضوابط CTUBH برای طراحی ساختمان های بلند در امریکا

ضوابط طراحی معماری و شهری CTUBH متمم طرح های جامع و ضوابط ناحیه بندی است و راهنمای ارتباط دهی طبقه همکف به محیط و همسایگی اطراف می باشد و به جانمایی ساختمان های بلند کمک می نماید. این ضوابط به طرح پیشنهادی کمک می کند تا در بافت شهری ترکیب شود [۲۷].

ضوابط CTUBH برای بلند مرتبه سازی به ۴ مؤلفه اصلی تقسیم می شود و هریک از این مؤلفه ها شامل زیر گروه هایی می باشند که مجموعا ۲۹ آیت را برای طراحی ساختمان های بلند در نظر می گیرد. ۴ مؤلفه اصلی این ضوابط به شرح زیر می باشد:

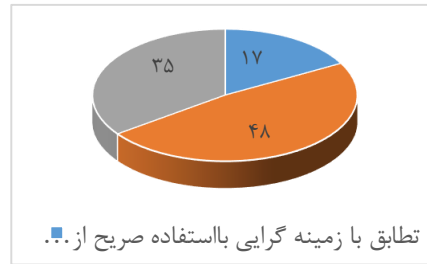
۱. زمینه شهری
 ۲. ضوابط طراحی مجموعه های فضایی
 ۳. ملاحظات بلوکی
 ۴. ضوابط طراحی بنای ساختمان بلند
- همانطور که مشاهده می شود یکی از ۴ مؤلفه اصلی این ضوابط به طور کامل به بررسی زمینه شهری که بنا باید در آن جانمایی شود می پردازد.

در جدول شماره ۲ مؤلفه های ضوابط طراحی ساختمان های بلند مطابق با زمینه گرایي و مؤلفه هایی که صراحتاً در آن ها از واژه "زمینه" استفاده شده است، ارائه شده اند.

جدول ۲: بررسی مؤلفه های مطابق با زمینه گرایي از منظر کالبدی در ضوابط CTUBH برای طراحی ساختمان های بلند در امریکا.

ضوابط بلند مرتبه سازی CTUBH مطابق با زمینه گرایي که صریحاً واژه "زمینه" در آن ذکر شده است.		تاریخی	فرهنگی-اجتماعی	فعالیتی-عملکردی	کالبدی-محیطی	اقلیمی
زمینه شهری	میراث تاریخی به جا مانده					
	دید ها و خط آسمان					
	ورودی ها					
	نشانه ها					
	مقولات اجتماعی					
ضوابط بلند مرتبه سازی CTUBH مطابق با زمینه گرایي که صریحاً واژه "زمینه" در آن ذکر نشده است.						
ضوابط طراحی مجموعه های فضایی	نقاط کانونی					
	انتقال (از یک فضای متراکم به فضای با تراکم کم)					
	تناسبات حجمی					
ملاحظات بلوکی	ارتفاع و مقیاس					
	فاصله گذاری بین توده های فضایی					
	حداقل تأثیر بر محیط اطراف					
	ارتباط عملکردی					
	هم ترازی					
	قابلیت ایجاد تصویر ذهنی (در گوشه های سایت به خصوص در تقاطع خیابان ها)					
	حس محصوریت					
	نسبت عرض به ارتفاع خیابان					
	نور روز و سایه					
	اثر باد					
حفاظت آب و هوایی						

بر اساس نمودار شماره ۲ در ۱۷٪ از کل موارد به زیر گروهی تعلق دارند که صراحتاً از واژه "زمینه" در آن استفاده شده است. و حدود ۴۸٪ از موارد به گونه ای با ابعاد گوناگون زمینه گرایي مطابق می باشند.

نمودار ۲: بررسی درصد مؤلفه های مطابق با زمینه گرایي از منظر کالبدی در ضوابط CTUBH برای طراحی ساختمان های بلند در امریکا.

۷-۲- ضوابط طراحی ساختمان های بلند در شهر های ایران

براساس مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران پیرامون ضوابط عام بلند مرتبه سازی، ضوابط ارائه شده توسط این شورا صرفاً محدود به شهر های با جمعیت بالای ۲۰۰ هزار نفر و در عرصه های مجاز ساختمان های بلند مصوب شورای شهرسازی و معماری ایران می باشد. در شهر های با جمعیت ۲۰۰ هزار نفر و بیشتر که عرصه های بلند مرتبه در طرح های توسعه شهری مصوب آن پیش بینی نشده باشد، در صورت نیاز شهر و وجود تقاضا می بایست در صورت تصویب ضرورت احداث ساختمان بلند در شورای عالی طرح پیشنهادی مربوط به تعیین عرصه ها، ضوابط و مقررات مربوط طبق مفاد درج شده در مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران تهیه شود [۷]. به منظور بررسی میزان تطابق ضوابط طراحی ساختمان های بلند در ایران، ضوابط بلند مرتبه سازی شهر های تهران و مشهد برگزیده شده اند.

۷-۲-۱- ضوابط طراحی ساختمان های بلند شهر تهران

شهر تهران از جمله شهر های پر جمعیت ایران است و طبق نتایج آخرین سر شماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ دارای جمعیتی بالغ بر ۸ میلیون و ۶۰۰ هزار نفر می باشد (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). براساس مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران پیرامون ضوابط عام بلند مرتبه سازی ضوابط طراحی ساختمان های بلند در این شهر را ارائه داده اند. وزارت مسکن و شهرسازی از حدود ده سال قبل با مقرراتی تحت عنوان «ضوابط احداث ساختمان های بلند مرتبه برای شهر تهران» از طریق مهندسان مشاور زیستا برای ساختمان های بلندتر از ۶ طبقه در شهر تهران تهیه کرده است. البته در طرح جامع جدید تهران ساختمان های بلندتر از ۱۲ طبقه به عنوان ساختمان بلند تعریف شده اند. روند تصویب و سپس بازنگری آن با چالش های زیاد در شورای عالی معماری و شهرسازی و شهرداری همراه شد، ماهیت مقررات مذکور به نحوی است که بلند مرتبه سازی را به عنوان مسئله ای فنی در سطح عملیاتی مورد نظر قرار می دهد. در نتیجه محصول آن ضابطه هایی در ارتباط با مشخصات بلافاصل بنا بوده است [۲۸].

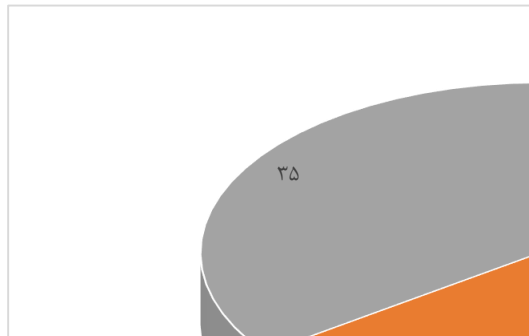
این فهرست به ۳ بخش اصلی که در ادامه به آن اشاره می شود، قابل تفکیک است. مؤلفه های ضوابط و مقررات ساختمان های بلند بر اساس یک تقسیم بندی کلی به ۳ بخش اصلی «ضوابط ساخت» و «ضوابط مکان یابی» و «ضوابط نماسازی» تقسیم می شود.

در جدول شماره ۳ مؤلفه های ضوابط طراحی ساختمان های بلند مطابق با زمینه گرایي و مؤلفه هایی که صراحتاً در آن ها از واژه "زمینه" استفاده شده است، ارائه شده اند.

جدول ۳: بررسی مؤلفه های مطابق با زمینه گرایی از منظر کالبدی در ضوابط طراحی ساختمان های بلند در شهر تهران.

اقلیمی	کالبدی- محیطی	فعالیتی- عملکردی	فرهنگی- اجتماعی	تاریخی	ضوابط بلند مرتبه سازی شهر تهران مطابق با زمینه گرایی که صریحا واژه "زمینه" در آن ذکر شده است.
ضوابط بلند مرتبه سازی شهر تهران مطابق با زمینه گرایی که صریحا واژه "زمینه" در آن ذکر نشده است.					
					عدم سایه اندازی زمستانی
					رعایت فاصله متناسب با ارتفاع ابنیه با یکدیگر
					هماهنگی با عرض معبر مجاور
					اثر گیری از ویژگی ها کالبدی قطعه
					رعایت فضای باز مناسب
					توجه به مباحث زیبایی شناسی و منظر شهری
					نور خوشید، روشنایی و تهویه
					رعایت تناسبات و توجه به مقیاس انسانی فضاهای عمومی
					محدودیت های زیست محیطی
					سیمای شهری
					نشانه شهری
					تعیین مکان مناسب بهرگیری از توانایی های محیط
					ترکیب کاربری های مجموعه و خیابان

بر اساس نمودار شماره ۳ در هیچ یک از مؤلفه های ضوابط طراحی ساختمان های بلند مرتبه شهر تهران صراحتا از واژه "زمینه" استفاده نشده است. و حدود ۶۵٪ از موارد به گونه ای مطابق با ابعاد گوناگون زمینه گرایی می باشند.

نمودار ۳: بررسی درصد مؤلفه های مطابق با زمینه گرایی از منظر کالبدی در ضوابط طراحی ساختمان های بلند در شهر تهران.

۷-۲-۲- ضوابط ساختمان های بلند شهر مشهد

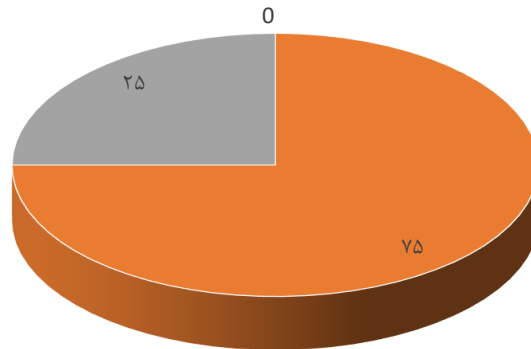
شهر مشهد دومین شهر پرجمعیت ایران است که طبق نتایج آخرین سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ دارای جمعیتی بالغ بر ۳ میلیون نفر می باشد (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). در طرح جامع شهر مشهد ساختمان بلند مرتبه، به ساختمان هایی که تعداد طبقات آن ها از کف زمین بالای ۶ طبقه و معادل ارتفاعی بیش از ۲۳ متر باشد اطلاق می گردد. با توجه به تبعات کالبدی، ادراکی، زیست محیطی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، احداث ساختمان - های بلند مرتبه در شهرها مستلزم تبیین ابعاد موثر موضوع با نگرش کلان به ظرفیت ها و محدودیت های مختلف شهر در ابعاد گوناگون، نمایان می باشد. در این راستا کلیات زیر به عنوان مواردی که در تعریف ضابطه بلند مرتبه می بایستی مد نظر قرار گیرد مطرح شده است. بنابر مصوبات شورای عالی شهرسازی و معماری در زمان بررسی و تصویب طرح جامع شهر مشهد، ضوابط بلند مرتبه سازی می بایستی به صورت دقیق تدوین و به تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری برسد [۲۹]. در جدول شماره ۴ مؤلفه های ضوابط طراحی ساختمان های بلند شهر مشهد از لحاظ تطابق با زمینه گرای و همچنین مؤلفه هایی که در آن ها از واژه "زمینه" استفاده شده است، ارائه شده اند.

جدول ۴: بررسی مؤلفه های مطابق با زمینه گرای از منظر کالبدی در ضوابط طراحی ساختمان های بلند شهر مشهد.

اقلیمی	کالبدی- محیطی	فعالیتی- عملکردی	فرهنگی- اجتماعی	تاریخی	ضوابط بلند مرتبه سازی شهر مشهد مطابق با زمینه گرای که صریحا واژه "زمینه" در آن ذکر شده است.
-					
ضوابط بلند مرتبه سازی شهر مشهد مطابق با زمینه گرای که صریحا واژه "زمینه" در آن ذکر نشده است.					
					ساختمان های بلند مرتبه به صورت تجمع های ارتفاعی
					جانمایی در قالب و اندازه یک بلوک شهری
					جانمایی بلند مرتبه های چند منظوره در قالب تجمع های کانونی منطبق بر ساختار شهری
					دانه بندی الگوی عمومی سکونت بافت ارتفاع
					تناسبات با بافت همجوار
					شاخص های معرفی محدوده های مجاز برای بلند مرتبه سازی
					حرکت و دسترسی شبکه حرکت پیاده
					نظام کاربری و فعالیت
					توده گذاری و ارتفاعات

		ساختمان های بلند					
		ملاحظات اقلیمی (آفتابگیری، نور روز، انرژی کارایی)					
ضوابط بلند مرتبه سازی شهر مشهد مطابق با زمینه گرایی که صریحا واژه "زمینه" در آن ذکر نشده است.							
شاخص های معرفی محدوده های مجاز برای بلند مرتبه سازی	نظام منظر شهری	بازشناسی دیدهای راهبردی (کانون ها و کریدورهای دید)					
		بازشناسی خطوط آسمان					
	نظام عرصه های عمومی	کنترل و بررسی ارتباط ابنیه با عرصه های عمومی (ارتباط بصری و کالبدی)					
		بازشناسی خوانایی و مسیریابی ابنیه بلند مرتبه					
	نظام زیست محیطی	بررسی فرم محیط طبیعی، ویژگی های بومی طبیعی					

بر اساس نمودار شماره ۴ در هیچ یک از موارد صراحتا از واژه "زمینه" استفاده نشده است. و حدود ۷۵٪ از موارد به گونه ای مطابق با ابعاد گوناگون زمینه گرایی می باشند.

نمودار ۴: بررسی درصد مؤلفه های مطابق با زمینه گرایی از منظر کالبدی در ضوابط طراحی ساختمان های بلند در شهر مشهد.

۸- نتیجه گیری

زمینه گرایی می تواند در جایگاه های مختلف در ضوابط و مقررات طراحی جای گیرد و با تحولات موجود در جامعه همراه شود. استفاده هر چه بیشتر از جوانب مختلف زمینه گرایی در ضوابط طراحی ساختمان های بلند می تواند منجر به کاهش هر چه بیشتر اثرات ساخت یک ساختمان بلند و افزایش تطابق آن با محیط شود. در این راستا ضوابط طراحی ساختمان های بلند مرتبه ایران و جهان به تفکیک از منظر تطابق با ابعاد گوناگون زمینه گرایی و استفاده از واژه مستقیم "زمینه" بررسی و با یکدیگر مقایسه شده اند. بدین منظور ضوابط ساختمان های بلند مرتبه شهر تورنتو پر جمعیت ترین شهر کانادا، ضوابط CTUBH آمریکا برای بررسی میزان تطابق کشور های جهان و ضوابط طراحی ساختمان های بلند شهر های تهران و مشهد به عنوان پر جمعیت ترین شهر های ایران برای بررسی میزان تطابق ضوابط ایران با زمینه گرایی برگزیده و بررسی شدند.

مؤلفه های گوناگون این ضوابط از منظر ابعاد کالبدی محیطی، فرهنگی_اجتماعی، تاریخی، اقلیمی، فعالیتی و عملکردی بررسی شده اند. نتایج حاصل از این بررسی حاکی از آن است که مؤلفه های ذکر شده در ضوابط تورنتو بطور کل ۵۲٪ با زمینه گرایی تطابق دارند و ۲۲٪ از آن ها متعلق به زیر گروهی است که صراحتا از واژه زمینه استفاده کرده است. ضوابط طراحی CTUBH آمریکا مجموعا ۶۵٪ با مؤلفه های زمینه گرایی مطابق است و ۱۷٪ از این مؤلفه ها در زیر گروهی قرار دارند که صراحتا از واژه زمینه استفاده کرده است. در کشور ایران ضوابط بلند مرتبه سازی پایتخت، شهر تهران مجموعا ۶۵٪ و دیگر شهر های بزرگ ایران، مشهد ۷۵٪ با مؤلفه های زمینه گرایی مطابق می باشند.

مؤلفه های ضوابط شهر های ایران همگی به گونه ای غیر مستقیم ابعاد زمینه گرایی در ارتباط هستند، لذا لزوم بازنگری در این مؤلفه ها محسوس می باشد و توصیه به تألیف ضوابطی با فرض دارا بودن بخشی مجزا با عنوان "تحلیل زمینه" برای شهر های ایران می شود. مطابق با بررسی های صورت گرفته در جداول و نمودار های مذکور تعداد قابل توجهی از مؤلفه های این چهار ضابطه با بعد کالبدی محیطی زمینه گرایی مطابقت دارند که بدین معنا است که این بعد از بیشترین اهمیت در میان دیگر ابعاد در جهت طراحی ساختمان های بلند برخوردار است.

مراجع

[۱] گروتز، ی، زیبایی شناسی در معماری، چاپ هفتم، مترجم: جهانشاه پاکزاد و عبدالرضا همایون، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ۱۳۹۰.

[۲] صالحی، ن، ذبیحی، ح، تحلیلی بر ضوابط طراحی ساختمان های بلند مرتبه تورتو برای به کار گیری در ایران، کنفرانس بین المللی عمران، معماری و توسعه پایدار شهری، تبریز، ۱۳۹۲.

[۳] گلابچی، م، معیار هایی برای طراحی و ساخت بناهای بلند مرتبه، نشریه هنرهای زیبا، شماره ۹، ۱۳۸۰.

[۴] فرجودی، ف، منصوری، ز، یوسف پور، ج، بررسی ضوابط مرتفع سازی ساختمان، اولین همایش ملی معماری و شهر سازی، ملایر، ۱۳۹۵.

[5] Urban Design Guidelines For High Rise Housing, Ottawa: CITY COUNCIL OF OTTAWA; 0112.

[6] Tall building design guideline, Toronto, City of Toronto, 2013: pp 4-8.

[۷] مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران پیرامون ضوابط عام بلند مرتبه سازی، شماره ۲۱۶۸۴، ۱۳۹۸.

[۸] هیئت مؤلفان و مترجمان دانشگاه آکسفورد انگلیس، آکسفورد فرهنگ پایه جدید انگلیسی فارسی، چاپ چهارم، مترجم: محمود نور محمدی، انتشارات رهنما، تهران، ۱۳۹۸.

[۹] ایمانی، ا، بررسی رویکرد های مختلف سازگاری با زمینه جهت تقویت جایگاه زمینه گرایی در فرآیند برنامه دهی معماری، نشریه علمی-پژوهشی انجمن علمی معماری و شهر سازی ایران، ۱۳۹۴.

[۱۰] کارمونا، م و همکاران، از سیاست طراحی تا کیفیت طراحی، تدبیر طراحی در استراتژی های جامع، چهارچوب های توسعه محلی و برنامه های اجرایی، ترجمه کامران ذکاوت، سپیده کریمی فر، زیبا، کاظمی، انتشارات آذرخش، تهران، نشر اصلی (۲۰۰۲)، ۱۳۹۴.

[۱۱] قبادیان، و، مبانی و مفاهیم در معماری معاصر غرب، دفتر پژوهش های فرهنگی، تهران، ۱۳۸۵.

[12] Westminster City Hall, 2009, Leicester city council, 2007, Mayor of London, 2001.

[13] Goodwin, R, Context, Climate, Culture- Investigating Place In Tall Building Design, New York City: Council on Tall Building and Urban Habitat; 2015.

[۱۴] راپاپورت، آ، فرهنگ-معماری و طراحی، مترجم: ماریا برزگر و مجید یوسف نیپاشا، انتشارات شلفین، ساری، ۱۳۹۱.

[۱۵] شاهی زارع، س، کرمی، ا، رفیعیان، م، تجزیه و تحلیل کیفیت سکونت در مجتمع های مسکونی شهری از طریق مؤلفه های زمینه گرایی (نمونه موردی: شهر اردبیل)، محیط شناسی، دوره ۴۵، شماره ۳، تهران، ۱۳۹۸.

[۱۶] شریفیان، م، جهانیان، پ، بررسی ضرورت توجه به مؤلفه فرهنگی در طراحی معماری زمینه گرا بر مبنا رویکرد انسانشناسی آموس راپاپورت. همایش ملی معماری و شهرسازی انسانگرا (دانشگاه آزاد قزوین)، قزوین، ۱۳۹۲.

[۱۷] هاشم پور، پ، نژاد ابراهیمی، ا، یزدانی، ث، کاربست رویکرد زمینه گرایی در بازآفرینی بعد تاریخی (نمونه موردی: میدان ساحل الامر، تبریز)، نشریه معماری و شهرسازی پایدار بهار و تابستان ۱۳۹۷، دوره ششم، شماره ۱، ۱۳۹۷.

[18] Warren, J, Worthington, J, Taylor, S, context: New Building in Historic Setting. New York City: Architectural Press, 1998.

[۱۹] تولایی، ن، زمینه گرایی در شهرسازی، انتشارات هنر های زیبا شماره ۱۰، ص (۳۴-۴۳)، ۱۳۸۰.

[20] Stern, R.A.M, After the Modernist Movement, Yale Architect 1983, 15, 201-205.

[21] Radoine, H, Architecture in Context Designing in the Middle East. New York City: Jhon Wiley & Sons LTD, 2017.

[22] Ahmadi Nayinin, E, Museums Caught in Lagoon Silence: Familiar with Iran's Museums (in Persian), Institute for Humanities, (14), 2008.

[23] Çizgen, G. Rethinking the Role of Context and Contextualism in Architecture and Design, Master in Science of Architecture Thesis, Cyprus: Eastern Mediterranean University, 2012.

[۲۴] رنجبر همقاوندی، ز، معینی صالح، م، کاملنیا، ح، بررسی تطبیقی نظریه های، پنا، دورک و هرشبرگر از منظر زمینه گرای، مجموعه مقالات سومین کنگره بین المللی افق های جدید در معماری و شهرسازی، تهران، ۱۳۹۵.

[۲۵] مهدوی نژاد، م، بمانیان، م، مولایی، م، فرآیند طراحی زمینه گرا- تجربه معماری، مجله علمی نقش جهان (جلد ۱)، ص ۲۴-۲۱، ۱۳۹۰.

[26] CABE & English Heritage, Guidance on tall buildings, London, pp 2, 2007.

[27] Al-kodmany, kh, Guideline for Tall Building Design Development International Journal of Highrise Building (Vol 1, No 4 255-269), 2012.

[۲۸] معاونت شهرسازی و معماری شهرداری تهران و مهندسی مشاور پارس بوم، پیرامون بلند مرتبه سازی، ۱۳۸۶.

[۲۹] مشاورین فرهنگ، طرح تفصیلی جامع ضوابط و مقررات، ۱۳۸۶، ص ۳۳-۳۵.